

Vår referens/dnr: 2025–104

Er referens/dnr: Fi2025/00822

Mottagare: Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar över Statskontorets rapport ”Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (2025:7)

Bakgrund

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna remissvar över Statskontorets rapport ”Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner” (2025:7).

Statskontoret har analyserat hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens (2017:725) bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare, om kommunallagen behöver ändras och om det behövs andra åtgärder för att förstärka kommunsektorns kontroll och uppföljning i syfte att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption. Rapporten innehåller en analys av det arbete som idag sker inom kommuner och regioner. I rapporten konstateras att ett förbättrat arbete inte förutsätter lagändringar. En brist som identifieras är dock begränsningar i möjligheter att dela information mellan myndigheter. Rapporten beskriver också att arbetet idag skiljer sig åt mellan kommuner och regioner.

Synpunkter från Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv välkomnar initiativ som kan eliminera risken att kriminella och oseriösa aktörer verkar inom i välfärden. Det är av största vikt att offentliga medel hanteras på ett korrekt och rättssäkert sätt samt att verksamheter som finansieras med skattemedel bedrivs enligt gällande

regelverk. Detta gäller oavsett utförare. Det är positivt att det ansvar som åligger huvudmännen avseende kontrollen av privata utförare förtydligas och att regelbunden uppföljning av denna föreslås ske i respektive fullmäktigeorgan.

Välfärds kriminalitet måste förebyggas redan i upphandlingsfasen

Inledningsvis bör understrykas att förebyggande av välfärdsbrottslighet inte kan ses som en separat del av upphandlingsförfarandet.

Redan i planeringsfasen inför en upphandling är det viktigt att bestämma hur avtalen ska formuleras och hur de ska följas upp. Det finns exempel på att upphandlande myndigheter har brister i sin kompetens avseende avtalsskrivning och avtalsuppföljning. Svenskt Näringsliv har tagit fram en guide för hur ett upphandlingsförfarande bör gå till

Upphandlingar – guide för lokalt företagsklimat. Det handlar bland annat om att förstå marknaden, göra riskanalyser, att påbörja ett avtalsförhållande med ett fysiskt möte där båda parter går igenom avtalet och tydliggör respektive förväntningar och hur avtalsuppföljningen ska gå till.

Välfärds kriminalitet känner inga administrativa gränser

Enligt Brottsförebyggande rådets definition innebär välfärdsbrott att privatpersoner, företag eller föreningar för egen vinning utnyttjar offentligt finansierade trygghetssystem inom stat, region eller kommun.

Välfärdsbrott förekommer inte enbart hos privata utförare utan även sker även genom infiltration hos myndigheter och i verksamheter som drivs i egen regi.

Det finns flera aktuella exempel på detta. För en tid sedan varnade Säpo för att kriminella gäng nästlat sig in i politiken. Det finns också exempel på hur kriminella infiltrerat inte bara kommuner utan även myndigheter. Genom att verka från insidan i upphandlande organisationer möjliggörs brottslighet också i utförarledet.

Förstärkt vaksamhet och kontroll är således lika viktig gällande alla typer av utförare och även i den upphandlande verksamheten. Det är därför avgörande att kontroll och uppföljning omfattar samtliga former av drift – både offentliga och privata – för att åstadkomma en likvärdig och rättvis tillämpning. Förstärkt kontroll av privata aktörer får således inte betyda att vaksamheten mot välfärdsbrott inom den offentliga sfären minskar.

Risk för ökad administrativ börda hos både beställande myndighet och utförare

Vidare vill vi betona vikten av att den förstärkta uppföljningen och kontrollen utformas på ett sätt som inte medför en oproportionerligt ökad administrativ börda för de upphandlande myndigheterna eller för utförarna. Kontrollsystemen måste vara effektiva, men samtidigt ändamålsenliga och resurseffektiva för att inte riskera att ta resurser från den direkta verksamheten och det faktiska utförandet av välfärdstjänster.

Samordning och enhetlighet i uppföljningen

Rapporten nämner behov av effektiva och i större omfattning automatiska granskningar. Vi är tveksamma till om alla kommuner och regioner självständigt ska utveckla separata lösningar för sådana. Brottslighet begränsas inte av administrativa eller geografiska gränser.

En situation med stora skillnader i olika kommuner och regioner kring tolkning av uppföljningskrav har flera andra nackdelar. Lärande och jämförelser mellan kommuner och regioner kan försvåras. Skillnader innebär dessutom svårigheter för utförare med verksamheter i olika kommuner och regioner. En nationell samordning och enhetlighet i granskningarna är därför eftersträvänsvärt.

Sammanfattningsvis stödjer vi förslaget i dess intentioner men understryker vikten av en balanserad och väl avvägd implementering som säkerställer rättssäkerhet, effektivitet och likabehandling.

Jonas Frycklund

Biträdande chefsekonom
Svenskt Näringsliv

Lena Furmark

Ansvarig Välfärdsfrågor
Svenskt Näringsliv